

LearnEnglish Family

koos õppimine
on lõbus!

Aita oma lapsel inglise keelt õppida –
praktilised juhised

Inglise keele sessioonid

Väiksed lapsed õpivad inglise keelt täiskasvanutest erinevalt. Enamusel lastest on kaasasündinud võime omandada inglise keel tegevuste käigus, püüdes mõtestada oma tegevust ning pannes tähele ja omandades sõnu, mida täiskasvanud tegevuse saatena kasutavad.

Rohkem infot leiad Briti Nõukogu brošüürist „Kuidas väiksed lapsed õpivad inglise keelt võrkeelena“, mille leiate LearnEnglish Kids kodulehel vanematele mõeldud lehekülgedelt.

Planeeritud inglise keele sessioonid

Soovitame planeerida regulaarseid sessioone, mis toimuvad enamasti:

- kodus
- kindlatel päevadel
- kümne- kuni kahekümne minuti sessioonidena vastavalt lapse kasvavale inglise keele oskusele ja võimele keskenduda
- läbimõeldud programmina, mille käigus korratakse läbivõetud materjali ja ning tutvustatakse ka uut.

Lühikesed inglise keele sessioonid

Need on spontaansed ja võivad toimuda:

- igal pool – autos, vannis, poejärjekorras
- igal ajal
- ajendatuna hetkemeelolust või mõnest erilisest kogemusest.

Keeleoskuse kasvades peaksid lühikesed inglise keele sessioonid muutuma sagedasemaks. Ning kui laps saab juba rohkem inglise keelest aru, võiksite ka kodusse vestlusse mõne ingliskeelse lause lisada.

Keelesessioonide planeerimine

Programmid peaksid järgima iga kord sama struktuuri, sest teadmine, mida oodata, vähendab stressi ja laseb lapsel keskenduda inglise keele omandamisele.

Põhiprogramm

- **Soojendus** – riimvärsid, loendamine või laulmine, et laps harjuks inglise keele kuulamisega ja erinevate helide kuuldavaletoomisega.
- **Uue materjali tutvustamine** – korda eelnevalt omandatud ja siis lisa uusi keeleelemente.
- **Tegevused** – mäng, käsitöö, perekondlik tegevus.
- **Lõpetamine** – pildiraamatute koos vaatamine ja arutlemine.
- **Järg** – nagu näiteks joonistuse lisamine inglise keele nurka.
- **Perekonna kaasamine** – enda töö näitamine, uue laulu laulmine, uue riimvärsi ettekandmine; kui on aega, siis mõne mängu koos mängimine.

Uute materjalide või mängude tutvustamine

Materjalide efektiivsus sõltub sellest, kuidas neid kasutada. Suuna ja sobita neid oma lapse vajaduste ja huvidega, sest see teeb lapsele uue keele omandamise lihtsamaks.

Isetehtud või kohandatud materjalid on tihti efektiivsemad, sest nad vastavad paremini keele nõudmistele - seda just eelkõige õppimise algstaadiumis. Materjalide koostamine kodus koos lapsega annab lisaväärtuse ning laps tunneb, et on midagi saavutanud.

Märkmed

Tee sessioonide kohta kirjalikke märkmeid, sest see aitab sul näha, mida sa oled juba teinud, mida võiksid järgmiseks korraks planeerida, samuti annab see võimaluse hinnata, mida oled teatud aja jooksul saavutanud.

Jätkamine

Kui laps ütleb: „See on liiga raske, ma ei taha seda teha,“ ärge andke alla ega minge üle emakeelele. Pöördu märkamatu mõne lihtsa mängu juurde, mida te teate, et laps on varem nautinud. Lõbutsege koos ja kui võimalik, laske oma lapsel võita. On oluline, et inglise keele sessiooni lõppedes tunneks laps rahuolu iseendast ja inglise keele õppimisest.

Hiljem oleks kasulik arutada oma lapsega, miks ta leidis õppimise raske olevat. Mõelge sellele, mida võiks järgmine kord muuta, nagu näiteks uue materjali maht või selle esitusviis. Samas pöörduge osade sessioonide käigus tagasi lihtsamate materjalide juurde, et aidata lapsel taastada tema enesekindlus.

Inglise keele nurk või inglise keele tahvel

Inglise keele nurk (või tahvel) tõstab fookusesse kõik inglise keele sessioonidega seotu. See on väljapanek või hoiupaik:

- mängudele
- pildiraamatutest koosnevale väikesele raamatukogule
- inglise kultuuri väljapanek (pildid, lipud)
- joonistuste, isetehtud raamatute ja käsitöö väljapanek

Ideid erinevateks tegevusteks

Käelised tegevused on kõige efektiivsemad, kui neil on mingi eesmärk.

- **Pereliikmete sünnipäevade ja tähtpäevade tähistamine**
Sünnipäevakaartide meisterdamine on lõbus tegevus. Sünnipäevad ja perekondlikud tähtpäevad sobivad hästi väikese etenduse andmiseks või inglise keelt rääkivate pereliikmete ja sõpradega koos mängude mängimiseks.
- **Kollaažid**
Lõika välja teatud teemadega seotud fotosid, nagu näiteks „viis sinist asja“, „kuhu ma tahaksin puhkuseks sõita“ või „mida ma oma sünnipäevaks tahaksin“, sport ja ilm.
Neid pilte võib siduda lapse isikuga, peites sinna lapse joonistuse endast või oma perest.
- **Lihtsad hüpiknukud**
Hüpiknuku abil rääkimine aitab siis, kui laps on inglise keele rääkimisel pisut arg. Valmista ovaalse kujuga papitükist lihtne hüpiknukk, mille külge on kleplindiga kinnitatud pulk. Anna nukule elu, lausudes: „My name is...I am six“. Sellest võivad edasipidi kujuneda lausa nukuetendused kutsete, kavade ja piletitega.

Perekondlikud tegevused

Emakeelelt inglise keelele lülitumine pere ühistegevuste käigus töötab hästi juhul, kui laps tunneb, et on mingi konkreetne põhjus inglise keele kasutamiseks – puhkusele minekuks kotti kokku pakkides või valmistades inglise kokaraamatu retsepti järgi mõnd tüüpilist inglise rooga. Võiksite ka koos kaunistada mõned küpsised erinevate nägudega.

Riimvärssid ja laulud

Riimvärsside leidub enamuses kultuurides ja lapsed suudavad neid omandada juba väga varajases eas, samuti nautida nende valjusti ettelugemist, eriti kui neid toetatakse ja julgustatakse.

Rohkem infot leiad Briti Nõukogu brošüürist „Kuidas väikesed lapsed õpivad inglise keelt võõrkeelena“, mille leiate LearnEnglish Kids kodulehel vanematele mõeldud lehekülgedelt. Seal on ka valik riimvärsside, mida kuulata.

- Riimvärsside võib kasutada ka inglise keele sessioonides:
- Alusta soojendusega, lugedes ette ühe või kaks riimvärssi, mida laps juba teab
 - tutvusta mõnda uut riimvärssi; kui tunned, et laps on valmis – seleta seda ja seejärel korda seda
 - järgmise inglise keele sessiooni ajal loe ette viimati õpitud riimvärssi ja lase lapsel, juhul kui ta on selleks valmis, liituda värssi saatva tegevusega või öelda värssist mõne sõna või fraasi
 - paari järgmise sessiooni ajal suurenda lapse enesekindlust. Tee seda samm- sammult, julgustades teda riimvärssi lugemise ajal ütlemas:
 - rea viimase sõna
 - seejärel viimase fraasi
 - seejärel terve rea
 - seejärel mõne teise rea kuni ta suudab sinu väikese abiga öelda terve lihtsa riimvärssi
 - lõpeta iga riimvärsside õppimine mõne lapse lemmikriimi lugemisega.

F

Värsikaardid

Õppimise varases staadiumis on lõbus meisterdada lapsele tuntud riimvärssidest värsikaarte. Kirjuta või prindi riimvärss kaardile ja lase lapsel kaart kaunistada. Hoidke seda inglise keele nurgas nii, et vajadusel saab laps seda ise aegajalt võtta ja vaadata, samal ajal riimvärssi valjusti endale ette lugedes.

Värsiraamatud

Kui oled valmistanud viis või kuus värsikaarti, tee neist koopiad ja valmista neist oma lapse värsiraamat. Raamatut on lihtne kaasas kanda ja laps saab võtta selle kaasa autosse, kooli ja voodisse või näidata seda teistele.

Laulud

Tutvusta inglise keele sessioonides uusi laule. Sa võid tasapisi koostada valiku lauludest, mida te oskate koos CD või MP3-e saatel laulda. [Valiku laule leiad LearnEnglish Kids kodulehelt.](#)

Mitmeid traditsioonilisi laule saab siduda erinevate tegevuste ja situatsioonidega. Kui lapsele on viis tuttav, on seoseid leida küllaltki lihtne. Näiteks „if you're happy and you know it“ võib muuta „if you're hungry and you know it, eat an apple“ või „if you're dirty and you know it, wash your hands“. Taolised mugandused lisavad igapäevastele kodutöödele särtsu.

Laulu elavdamiseks võib kasutada ka erinevaid tegevusi ja abivahendeid.

Tähestikulaul (Twinkle, Twinkle Little Star viisiga)

1. Valmista tähestiku 26-st suurest ja 26-st väiksest tähest kaardid.
2. Enne laulmist aseta väikesed tähed lauale esikülj ülespoole.
3. Laula laulu korra ette ning teisel korral, kui te kõik laulate ühte tähte, võtavad lauljad kordamööda lauldavale tähele vastava kaardi.
4. Hiljem korrake seda suurte tähtedega ja lõpuks tõstke iga kord kaks kaarti üles, nii suure kui väikese tähe oma.

8

Vaadake koos raamatuid

Valides pildiraamatuid, mida koos oma lapsega vaadata, otsige sellised, kus on vähe teksti, kuid see on arusaadav, ning raamat ise kaasahaarav ning lõbus lugeda.

Rohkem infot leiad Briti Nõukogu brošüürist „*Kuidas väiksed lapsed õpivad inglise keelt võõrkeelena*“, mille leiad LearnEnglish Kids kodulehe vanematele mõeldud lehekülgedelt.

Raamatute valimine

Raamatuid valides küsi endalt:

- Kas tekst on lühike – umbes viis kuni kuus kahepoolset lehekülge? Kui tekst on pikem, tuleks juttu tutvustada mitme inglise keele sessiooni vältel.
- Kas kiri on selge?
- Kas illustratsioonid on huvitavad ja lihtsalt mõistetavad?
- Kas raamatu tekst võimaldab mingeid interaktiivseid tegevusi (näiteks kordub tekstis refrään) või saab laps kaasa plaksutada, jne.
- Kas see raamat meeldib sulle endale ja kas sa suudad ka oma last nakatada?

Võib kaaluda juturaamatute tegelastega DVDde kasutamist. Neist võib kasu olla, kuid seda siis, kui vaatate neid alguses koos, muutes kogemuse interaktiivseks.

C

9

H

Valjusti ettelugemine

- Harjuta pildiraamatu valjusti ettelugemist ja otsusta, kuidas kavatsed jutu sisu elavdada.
- Tutvusta enne raamatu lugema hakkamist raamatus esinevaid uusi sõna.
- Võttes esimest korda ette uue raamatu, ole valmis sosistades tõlkima mistahes uut sõna, mida su laps veel ei tea või mille tähendust ta ei oska piltide järgi tuletada.
- Lugesdes osuta kordamööda igale sõnale nii, et su laps hakkaks harjuma sõnade kirjapildiga.
- Püüa lugeda raamatut iga kord ühtmoodi, sest see muudab inglise keele õppimise lapse jaoks lihtsamaks.
- Püüa vältida raamatuid, mis sulle endale ei meeldi. Su laps mõistab peagi sinu suhtumist ja peegeldab su hoiakuid.
- Kui mõni lugu saab su lapsele tuttavaks, julgusta teda ühinema, tehes pause, et ta saaks fraase ja lauseid lõpetada.
- Püüa vältida liiga paljude küsimuste esitamist; nii võid raamatumaagia ära rikkuda.

Isetehtud juturaamatud

Kui olete koos lapsega juba üsna palju raamatuid vaadanud ja lugenud, võiks teda huvitada omaenda raamatu koostamine.

1. Klammerda kokku paar paberilehte, valmistades niiviisi ette lühikese tühja raamatu.
2. Arutlege lapsega võimaliku sisu üle – teema, tegelased, tegevuspaik, jne, kuid veendu, et raamat on koostatud lapse ideede põhjal.
3. Lase lapsel joonistada mõned pildid ja jutustada sulle nende taga peituv lugu. Seepeale võid ise loo teksti kirja panna, kui laps ei ole selleks piisavalt enesekindel.
4. Lisa koostatud raamat oma kogusse ning lugege ja nautige seda koos.

Mängude mängimine

PMängude mängimine lisab inglise keele õppimisele põnevust ja rõõmu ning toetab lapse terviklikku arengut ja õppimist.

Mängimine võib isegi muuta osade laste suhtumist, kelle arvates inglise keele õppimine on keeruline. Mängimine annab lapsele võimaluse võita. Mängimisel, erinevalt teistest inglise keeles läbiviidavatest tegevustest, ei mõodeta edu ainuüksi inglise keele oskuse järgi.

Mängude tüübid

Mängud võib üldiselt grupeerida järgnevalt:

- **alustusmängud** – kiired mängud, mida kasutatakse ühe inimese juhiks või tagaajajaks valimisel
- **füüsilised mängud**, mis hõlmavad liikumist ja ruumi
- **kaardimängud**
- **lauamängud**

Sissejuhatavad mängud

Neid mängu saab kiiresti organiseerida ja ka tulemusi on võimalik kiiresti saada. Nende mängimiseks ei ole vaja eraldi varustust ja neid saab läbi viia peaaegu igal pool. Riimimängud aitavad kaasa õigete häälikute tekitamisele ja soravuse saavutamisele.

Riimuvad loendamised

Kahe inimese vahel valimine või ringis loendamine. Iga sõna lausutakse ühe korra. Viimane, keda loendati, võidab.

*Red, white and blue.
All out but YOU!*

Ringis loendamine, kus iga sõna korral osutatakse ühele osalejale. Viimane, kellele liisk langeb, kukub välja ja loendamine algab uuesti järgmisest osalejast. Viimasena alles jäänud osaleja on võitja.

Acker backer soda cracker

Acker backer boo!

Acker backer soda cracker

Out goes you!

Tähestikumängud

Kahe osaleja vahel valimine või ringis loendamine. Iga sõna loendatakse ühe korra. Viimane, keda loendati, võidab.

A E I O U You!

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S

T U You are it.

Füüsilised mängud

Simon says (Simon käsib)

Selleks mänguks on vaja, et su laps teab näoosade, ja hiljem ka kehaosade, nimesid. Sina oled Simon ja annad juhiseid. Sinu laps peab kuulama ja tegema täpselt seda, mida „Simon käsib“.

1. Kui sa ütled „*Simon says touch your nose*“, siis sinu laps puudutab oma nina.
2. Kui sa ütled „*Simon says don't touch your mouth*“, siis laps tardub ega puuduta oma suud.
3. Kui su laps teeb vea ja puudutab oma suud, siis kaotab ta ühe oma kolmest punktist.
4. Kui ta on kaotanud kõik kolm punkti, siis ta langeb välja ja mäng on lõppenud.

Where's the bear? (Kus on karu?)

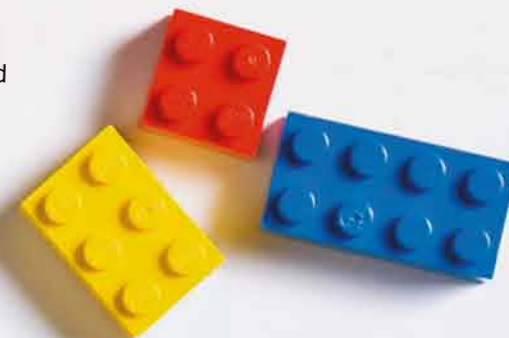
Võta mingi pehme mänguasi, nagu näiteks karumõmm või midagi sarnast. Veendu, et su laps teab sõnu „*on*“ - peal, „*in*“ - sees, „*behind*“ - taga ning mööbliesemete nimesid.

1. Ajal, mil laps suleb oma silmad ja te mõlemad loete viie või kümneni, peida karu tooli alla.
2. Pärast loendamist ütle: „*Open your eyes. Where's the bear?*“ („Ava oma silmad. Kus on karu?“)
3. Sel ajal, kui laps karu otsib, võid temaga rääkida, kasutades selliseid sõnu nagu „*on*“, „*under*“, „*behind*“ ning toas olevate mööbliesemete nimesid.
4. Kui karu on leitud, võite rollid vahetada.

Õuemängud

Farmer, farmer, can I cross the water? (Talupoeg, talupoeg, kas ma võin ületada jõge?)

1. Mängijad küsivad seda küsimust seistes kujuteldava jõe kaldal, soovides jõge ületada ning jõuda teisele kaldale.
2. Talupoeg vastab: „*Yes if you have something yellow.*“ („Jah, kui sul on midagi kollast“.)
3. Need, kellel on midagi kollast, vastavad: „*Yes, I have something yellow.*“ („Jah, mul on midagi kollast,“) ja jalutavad üle jõe.
4. Need, kellel ei ole midagi küsitud värvi, püüavad üle joosta nii, et neid kinni ei püütaks.
5. Need, kes kinni püütakse, langevad mängust välja ning peavad ootama kuni talupoeg on kõik kinni püüdnud.
6. Mäng algab uuesti ja iga kord valib talupoeg erineva värvi.
7. Kui kõik on kinni püütud, valib talupoeg järgmise talupoja ja mäng algab otsast peale.

What's the time Mr Wolf? (Mis kell on, Härra Hunt?)

1. Mr Wolf (Härra Hunt) seisab oma majas mingis kindlas nurgas.
2. Mängijad, kes on lambad, lähenevad Härra Hundile ja küsivad temalt:
„What's the time Mr Wolf?“ („Mis kell on, Härra Hunt?“)
3. Härra Hunt vastab: „One o'clock“ („Kell on üks“)
4. Lambad liiguvad Härra Hundi majale pisut lähemale ja küsivad uuesti:
„What's the time Mr Wolf?“ („Mis kell on, Härra Hunt?“)
5. Härra Hunt vastab: „Two o'clock“ („Kell on kaks“)
6. Mäng jätkub kuni lambad on juba üsna lähedal ja siis Härra Hunt vastab: „Dinner time“ („Õhtusöögi aeg“) ning hakkab lambaid taga ajama.
7. Iga kinnipüütud lammas jääb üheks mängukorrraks Härra Hundi majja.

Kaardimängud

Kaardimängude jaoks võib ise kaardid valmistada või piltidega kaardid alla laadida LearnEnglish Kids kodulehelt.

Ma läksin safarile

Valmista 12 kaarti, mis kujutavad loomi, keda on võimalik safaril näha. Kõik mängijad peavad ütleva kordamööda: „I went on safari and I saw an elephant“, („Ma käisin safaril ja ma nägin elevanti“) (laps pöörab kaardi ümber ja ütleb, mis loom on kaardil).

1. Nad panevad kaardi, pilt allapoole, teise kuhja.
2. Järgmine mängija ütleb: „I went on safari and I saw and elephant and a parrot“ („Ma käisin safaril ja ma nägin elevanti ja (pöörab kaardi ümber ja lisab looma nime - papagoiid“).
3. Iga mängija lisab oma mängukorra ajal ühe looma nime.
4. Kui nad unustavad mõne looma nimekirjas, on nad mängust väljas.
5. Kui nimekiri kasvab enam kui 12 looma pikkuseks, algab mäng uuesti ja kõik, kes on mängust väljas, saavad uuesti liituda.

14

Mälumäng

Valmista 12 paari identsete piltidega kaarte, mis kujutavad samu esemeid ja aseta esiküljega allapoole lamedale pinnale.

1. Esimene mängija pöörab ühe kaardi ümber ja ütleb: „a bus“, ning pöörab seejärel teise kaardi ümber.
2. Kui see on sama kaart ütleb ta: „a bus, two buses“ ja jätab need kaks kaarti endale.
3. Kui teine kaart on teistsugune, paneb ta mõlemad kaardid tagasi sinna, kust need võttis.
4. Eesmärk on leida kaks sama pildiga kaarti (kaardipaar).
5. Kui laual ei ole enam ühtki kaarti alles, loe paarid üle.
6. Lisa nendele kaartidele veel esemeid, kui laps teab juba esimesel 12 kaardil kujutatud esemete nimesid ja mitmusevorme.
7. Hiljem muuda kaartide teematikat; näiteks riietusesemed (soki-paar, punane T-särk, jne).

Lauamängud

Lauamänge või täringumänge, nagu näiteks „tsirkus“ või „ümbermaailmareis“, on lihtne valmistada ja need annavad inglise keele õppimiseks palju võimalusi. Sa võid valmistada need nii, et nad vastavad sinu lapse võimetele ja vajadustele.

Loodame, et selle brošüüri nõuanded olid kasulikud ning et sina ja su laps nautite inglise keele õppimist.

15

<http://learnenglishkids.britishcouncil.org/parents>

One of a series of booklets commissioned by the British Council to support parents:

- *How children learn English as another language*
- *Speaking English with your child*
- *Learning English through sharing picture books*
- *Learning English through sharing rhymes*
- *Helping your child to learn English – practical tips*

Practical tips from this booklet are also available on a DVD from the British Council

Written by Opal Dunn, author and educational consultant from the UK
Designed and produced by The Burst Proof Bubble Limited, Manchester
© British Council 2010

The United Kingdom's international organisation for cultural relations and educational opportunities.
A registered charity: 209131 (England and Wales) SC037733 (Scotland).